

ШЛЮБНІ НОМІНАНТИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ФІТОНІМІЧНОГО КОДУ КУЛЬТУРИ

У статті розглядаються шлюбні номінанти з фітонімічним компонентом на матеріалі різноструктурних мов. Реконструкція окремих фітонімічних образів (рослин та дерев), які лягли в основу шлюбних домінантів, дозволяє моделювати мовну і концептуальну картини світу окремої етнолінгвості з достатньою повнотою і точністю.

Особливе місце в межах лінгвокультурологічної проблематики займає дослідження мови кризь призму духовної культури народу. У семантиці шлюбних одиниць відображаються загальні, універсальні компоненти загальнолюдської культури і своєрідність культури конкретного етносу. Шлюбні номінанти включають в собі оцінні судження про шлюб, критерії і способи його вибору, уявлення у чому полягає щасливе життя у шлюбі і як його досягти. Весільний обряд, встановлення і розгортання дошлюбних, шлюбних стосунків за своїм спрямуванням, поняттєвим, генетичним і вербальним вираженням є досить складною системою, в якій тісно переплетені та взаємозумовлені предмет, дія, та функції, простежується чіткий зв'язок з міфологією, магічним побутом, численними компонентами весільних обрядів первісних суспільств [1: 1]. У системі номінантів на позначення шлюбних та дошлюбних стосунків маємо вербалізовані мовою як пережитки, так і сучасні константи соціальних та сімейно-шлюбних відносин, архаїчних і сучасних уявлень, архетипних і неархетипних, предметних і акціональних символів.

Відзначимо, що аналіз шлюбної лексики пройшов усі етапи лінгвістичних досліджень: від суто етнографічного (Хв. Вовк, М. Сумцов, J. Burszta, O. Kolberg, E. Westermarck) до порівняльно-історичного з урахуванням просторової і часової локалізації обрядових лексем (М. Толстой, С. Толстая, О. Гура); ареальна характеристика шлюбної номенклатури здійснювалася М. Бігусяк, І. Магрицькою, П. Романюк; аналіз обрядових номінантів на широкому слов'янському та германському тлі з урахуванням їх походження та функціонування провів О. В. Тищенко, Л. Й. Пулатовою, О. І. Чайкою. Незважаючи на численність розвідок, присвячених дослідженню шлюбної і весільної обрядовості, актуальним залишається вивчення так званих "донорських" властивостей шлюбних номінантів, які тісно примикають до сфери немовної семантики, що безпосередньо виводить їх у сферу культурних кодів.

Низка дослідників (А. М. Архангельська, О. Л. Березович, О. П. Левченко, Т. В. Леонтєва, М. Е. Рут, В. М. Телія, С. М. Толстая) погоджуються з думкою про існування "донорських" властивостей слова, які тісніше за інші мовні явища примикають до сфери немовної семантики, що безпосередньо виводить їх у сферу культурних кодів. Одним із таких кодів є фітонімічний код, елементами якого є образи рослин та дерев. Вони існують у свідомості людини і відображають уявлення носія мови про номінований об'єкт.

Шлюбні номінанти з фітонімічним компонентом цікаво розглянути в усій їхній сукупності, як самостійну групу. **Метою нашої розвідки** є визначення і аналіз кола тих образів, які номінатор виділяє із множини елементів рослинної сфери і котрі використовуються даною частиною семантичного континууму. Власне інтерпретація і порівняння конкретних образів, створених фітонімами, дозволяє реконструювати культурні і національні особливості носіїв мов з достатньою повнотою і точністю, моделі світобачення певного мовного колективу, тобто народну картину світу.

Розгляд фітонімічних символів розпочнімо зі шлюбних номінантів з компонентом *калина*. Відзначимо, що калина в українській і російській культурах має розвинуту позитивну, міфологічну за походженням символіку, хоча пов'язана не лише з весільним обрядом (цвітом оздоблюють убрання нареченої, короваї та гільце, кетяги влітають у весільний вінок [2: 269]), але і з поховальним обрядом, про що зазначає О. П. Левченко [3: 245].

У народній культурі ця рослина віддавна позначала молоду дівчину, її цноту та втрату, у зв'язку з яскраво-червоним кольором ягід, який асоціювався з кров'ю. Це підтверджують українські шлюбні номінанти *калину губити*, *стратити калину* 'втратити невинність', *ламати (ломити, сікти) калину* 'позбавляти дівочства' [2: 270]. Порівняймо з російськими *сломать*, *срубить калину* 'здійснити дефлорацію', *сломать калину* 'втратити невинність' [4: 2: 35]. Розквітла щойно калина символізує незріле ще кохання, наприклад, *ламати калину* 'одружуватися на дівчині' [2: 270].

Цікавим є спостереження, що український фітонімічний символ дівочості калина в англійській лінгвокультурі корелює за символічним значенням із фітонімом *вишня*, а саме: *to lose cherry* 'загубити вишню' [5: 149], *to take one's cherry* 'взяти чиясь вишню', *to pick one's cherry* 'зірвати чиясь вишню' [5: 56], *to cop a cherry* 'піймати вишню' [5: 60]. Англійський номінант *cherry-copper* 'збирач вишень' [5: 60] позначає чоловіка, який полюбляє цнотливих дівчат.

Весільна семантика, семантика дефлорації може передаватися гіперонімами *квітка*, *квіти*, *цвіт*, які мають символічне значення. Так, у польській та чеській мовах зрілість дівчини пов'язується із її дозріванням та розквітом її жіночності: пол. *dochodzić do rozkwitu* 'розцвітати' [6: 2: 50], чес. *děvče v*

kvetoucím věku 'дівчина у цвіту' [7: 7: 41]. Англійський шлюбний номінант *blossom* 'цвіт, цвітіння' [5: 35] номінує нецнотливу дівчину, яка ніби "розквітла", порівняймо з англійським *bud* 'бутон' [5: 40] на позначення чесної нареченої.

Лінгвальну інтерпретацію втрати цнотливості, зокрема атрибутів дівочості знаходимо серед симетричних шлюбних номінантів різних мов: укр. *zrivati kvitochku* 'одружуватися' [8: 150], пол. *panieński kwiatek* 'дівоча квітка' [6: 2: 37], англ. *to deflower* 'позбавити квітки, збезчестити', чес. *deflorace* 'позбавити квітки' [7: 2: 287], порівняймо з фр. (*perdre*) *fleur de Mairie* '(втратити) квітку Марії', тобто дівочу непорочність, незайманість. Зауважимо, що у чеській мові фігурує саме біла лілія (*lilie* 'лілія' [7: 2: 559]) як символ чистоти, тілесної зокрема.

З трояндою віддавна пов'язується велика кількість повір'їв та забобон, адже, передусім, це квітка кохання, а точніше таємного, секретного кохання і пристрастей (англ. *to pluck a rose* 'зірвати троянду', позбавити дівочості [5: 236]). У Давньому Римі троянда була символом мовчання, це підтверджує латинський вислів *sub rosa* 'під трояндою'. Цю квітку підвішували під стелею на місці зустрічі, як нагадування про те, що розмова була приватною і таємною [9: 221]. Відтак, народитися під трояндою – *born under the rose* [10: 2: 774] – з'явитися на світ таємно, незаконно.

У весільному обряді слов'ян ще одним ключовим символом дівочства є *вінок*. Більше того це цікавий артефакт слов'янської народної культури, який залежно від обрядового контексту здатен отримувати символічні осмислення аксіологічного знаку, виступати провісником щастя чи горя [11: 27]. "Вінок" здавна глибоко бережеться в родині як символ молодості, дівочої чистоти, кохання та дівування: пол. *wianek dziewczyny* 'дівочий віночок' [6: 2: 535], *panieński wianek* 'дівочий віночок' [12: 79], *strzeć swego wianka* 'стерегти свого віночка' [6: 2: 536], чес. *panenský věnec (vínec, věneček)* 'вінок невинності' [13: 369], *jistě chodí pod věnečkem* 'ще ходить під віночком' [7: 7: 54]. Поряд із символікою незайманості, вінок означав смерть попереднього життя і відродження нареченої в іншій якості [14: 26]

Його не мала право носити нечесна наречена, тим більше вагітна до весілля: пол. *na głowie wiónek, a w brzuchu (pod sercem) Jónek* 'на голові вінок, а в животі (під серцем) Янек' [15: 3: 648]. З боку жінки виразно домінує мотив підпорядкованості, підлеглості чоловікові, якому вона "відає свій віночок", свою честь: чес. *se muži o svůj věnec* заст., 'віддати комусь свій вінок' [7: 2: 281], *dávat (obětovat) své věneček muži* 'віддавати (жертвувати) свій вінок чоловікові' [7: 2: 54], *zahodit věneček (vínec)* 'відкинути якнайдалі вінок' [7: 8: 44].

З боку чоловіка спостережено мотиви номінації з активним спрямуванням, а саме: псування, втрати, знищення, актуалізовані у шлюбних номінантах укр. *zagubiti, vtrpatiti, zgubiti вінок (віночок)* [2: 97], *proležati, prodрати, перетерти вінок* [4: 2: 35], пол. *utrącić wianek* 'втратити віночок' [6: 2: 536], *skraść pannie wianek* 'вкрасти у панянки віночок' [6: 2: 536], чес. *brát (odnímat) dívce (ženě) věnec, věneček* 'брати (забирати) у дівчини вінок' [7: 2: 452].

Обрядова важливість *вінка* як дівочого символу експлікується в таких українських і польських пареміях: укр. *уже тобі вінок не носить*, тобто 'більше не ходити дівкою' [16: 183], *тепер же пропав мій віночок* кажуть про дівчину, яка втратила невинність [16: 83], пол. *już po sprawie, gdy dziewczyna utopi swój wianek w głębokim stawie* 'вже справа залагоджена, коли дівчина втопить свій вінок у глибокому ставку' [15: 648], *porzucić wianek, a weź szepiec, bo już czeka na cię chłopiec* 'викинь вінок, візьми чіпець, бо вже чекає на тебе хлопець' [15: 3: 648], *wianeczek na kóleczek* 'віночок – на кілочок' [15: 3: 648]. Окрім того, в українській мові представлені символи, які мотиваційно сягають у обрядову символіку: вираз *носити вільце (гільце)* пов'язаний із весільним гільцем – обрядовим деревом українського весілля, гілкою, яку втикають у хліб або весільний коровай. Гільце символізує молоду, біля нього дружки сплітали вінок для молодої. Звідси й *віночка доносити* – 'зберегти невинність' [2: 135].

Додаткову семантику надають властивості рослин, які слугували матеріалом для його створення. Вінки, як правило, плели із різноманітних квітів, залежно від пори їх цвітіння. Для весільного вінка вибирали вічнозелені рослини, які символізували довголіття, постійність і вірність, красу молодої, пору віддання: барвінок, самшит, рута, розмарин, калина, лавр, мирт, виноградна лоза та ін. [11: 27]:

Вже рожка зійшла, сестриця зросла,

Вже їй пора прийшла [17: 40].

Цікавим є поліфонізм вживання фітоніму *рута* у шлюбних номінантах.

Так, в англійській лінгвокультурі рута є рослиною, яка символізує жаль і каяття. Скривджена людина могла жбурнути жменю рути в обличчя ворогу зі словами "May you this day!", тобто "щоб ти ще пожалкував про це день!", про вчинене. У слов'янських лінгвокультурах рута – дівоча рослина, вінок з якої репрезентує незайманість молодої: пол. *ruciany wianek (ślubny wianek)* 'вінок з рути (шлюбний вінок)' [6: 2: 535]. В українській мові рута нерідко згадується поруч із м'ятою, утворюючи немовби одну рослину – руту-м'яту [18]. Зокрема зустрічаємо у весільних піснях, наприклад, дружок:

Вийте, дівоньки, собі й мені

Собі звийте з рути-м'яти,

Мені звийте з барвіночку...

Дівчата самі садили нев'яучі рослини, з яких потім робили весільні вінки, звідси і польський номінант *siać rutę, rutkę* 'сіяти руту' [6: 2: 74], що означає з року в рік сіяти рослини, сидіти у дівках і марно чекати на сватів. Ідею стародівства експлікують також польські прислів'я *nie chciało ci się rutki siać, kazataś sobie czepiec wdziac* 'не хотілося тобі сіяти руту, казала собі чепчик вдягнути' [15: 2: 102], *nieboga, choć grzeczna, rutkę musi siać, że posagu nie masz* 'небога, хоча слухняна, мусить сіяти руту, тому що немає посагу' [15: 2: 102]. Серед інших фітонімів, які вербалізують у шлюбних номінантах позамовний зміст 'старіти в дівоцтві' знаходимо також *petrušku* (пол. *skrobać pietruszkę* 'шкребти петрушку' тобто марно чекати на пропозицію одруження [6: 2: 130]), *коров'як* і *ялівець* (*gdzie rośnie dziewanna, tam bez posagu panna* 'де росте коров'як, там без посагу дівчина' [15: 1: 538], *gdzie rośnie jałowiec i dziewanna, nie pytaj, czy ma posag panna* 'де росте ялівець і коров'як, не питай, чи має дівчина придане' [15: 1: 538]). Відзначимо, що останні дві рослини ростуть на поганих, піщаних ґрунтах.

Водночас, *рутвяний* (*рутяний*) *вінок* позначав також так зване "солом'яне вдівство":

"Любив мене козак молоденький,

Здійняв з мене вінок рутвяненький,

Наклав мені серпанок тоненький;

Тепер же я ні дівка ні жінка" [2: 8].

Солом'яний вінок позначає втрачену цноту, нечесність дівчини, причому образ такого вінка притаманний як слов'янським, так і германським етнолінгвостільностям: пол. *nie ujdzie słomianego wieńca* 'не уникне солом'яного вінка' [15: 3:648], порівняймо з німецьким номінантом *Strohbraut* 'солом'яна наречена' [19: 69]. Пояснення знаходимо у середньовічному звичаї, що існував у прирейнських містах, де дівчину, яка народила позашлюбну дитину, ганебно виставляли на громадський осуд з солом'яним вінком на голові. У слов'янських та германських мовах зафіксовані номінанти на позначення спокушеної жінки із компонентом *солома*, а саме: нім. *Strohwitwe* 'солом'яна вдова' [19: 69], рос. *соломенная вдова / вдовец* [19: 69], пол. *słomiana wdowa, wdowka / wdowiec* 'солом'яна вдовиця / вдівець' [6: 2: 141]. Крім того, в німецькій і англійській мовах зустрічаємо лексичні одиниці з аналогічним значенням із компонентом *трава*: нім. *Graswitwe* 'трав'яна вдова' [18: 69], англ. *grass widow / widower* 'трав'яна вдова / вдівець' [10: 2: 1012]. Звороти іронічно позначають дружину, яка тимчасово залишилася без чоловіка або не живе разом з ним у законному шлюбі, тобто "є вдовою".

Гороховий вінок є ще одним символічним предметом-знаком відмови у польській мові: *dać grochowy wieniec (wianuszek)* 'дати кому гороховий вінок' ↔ *dostać (dostawać) grochowy wieniec (wianuszek)* 'отримати гороховий вінок' [6: 2: 535], де він, як бачимо, символізує не лише втрачену невинність [20: 124], але й відмову у сватанні, точніше, відмову вийти заміж за нелюба. Такий вираз має місце і в білоруській мові *гароховы вянок даць*. Такий вінок вручали залицяльники, вішали йому на віз або над дверима.

Фітонім *мак* у шлюбних номінантах має багату семантику. Так, сам мак, точніше його цвіт символізують красу дівчини, її юність, яка, водночас, є недовготривалою і швидкоплинною, звідси і походить російський номінант *пошла маком* [4: 3: 174], що позначав і засуджував стару діву. Красиву пару, в якій молоді дуже пасують один одному, у польській мові порівнюють із маковими зернятками і кажуть *dobrac się jak w korcu maku* 'підібратися як в корці маку', *w korcu maku by takich dwoje nie dobrał* 'навіть у корці маку таких двох не підібрав би', *będzie para, jakby w korcu maku dobrana* 'буде пара, наче в корці маку підібрана', *kieby was w korcu maku wybierał, tak ci jedno do drugiego pasuje* 'наче вас у корці маку вибирав, так один до другого підходите' [15: 2: 374], де *корець*, рідше *кірець*, – металевий або дерев'яний кухоль чи ківш із держакон [21: 1: 893], порівнюючи їх із подібністю макових зернинок.

Фітонім *кропива*, за повір'ям, у слов'ян співвідноситься з "чужим" світом [2: 317], відповідно, вживається у номінантах з негативною семантикою, адже це рослина з "дикого, аномального" світу і вважається сховищем нечистої сили: чес. *kopřivník, kopřivčíc* 'народжений у кропиві' (від ст.-чеш. *koprivce* 'байстрюк'), порівняймо з укр. *кропивник* 'нешлюбна дитина', у *кропиві шлюб брати* 'жити без реєстрації шлюбу' [22: 293], рос. *найти в крапиве* 'народити байстрюка', *прыгаты в крапиви* 'про моральне падіння дівчини', *скачать в крапиви* 'чинити перелюб', *крапивница* 'мати позашлюбної дитини', *крапива, крапивник* 'позашлюбна дитина' [4: 2: 647]. Існує низка інших "нечистих" фітонімічних локусів, які вербалізують подружно зраду, нешлюбні зв'язки в українській мові: *стрибати / скакати в гречку, в горох, в кропиви, в коноплі* [23: 40-41], *топтати гречку* [2: 154], *стрибати в куці* [8: 186], *бігати по куцям* [8: 186], *сягати в очерет* [8: 232], *проблукати в бур'янах* [8: 36]. Ці номінанти позначають місця, де закохані могли сховатися від людських очей [24: 394].

Вшанування дерев бере свій початок з язичницької епохи, винятку не складала і слов'яни. Біля священних дерев і у священних гаях здійснювали жертвоприношення і важливі обряди, які забезпечували благополуччя в житті окремої людини і всієї громади [25: 208]. Про дерева говорили як про живі створіння, із притаманною їм людиноподібною сутністю, душею і тілом, які проявляються лише в певний час і за певних умов. Зазвичай такі властивості дерев сприймалися як іманентні, серед яких знаходимо поділ дерев на "чоловічі" (дуб, ясен) та жіночий (береза, липа, ялина, верба) [26: 333]. Хоча шанобливе ставлення

спостерігалось не до всіх дерев. Так, за давніми уявленнями, *бузина* була демонічним локусом, втіленням і вмістилищем зла. Відомі легенди, що на бузині повісився Іуда, хоча частіше ця легенда стосується осики [4: 1: 268], за іншою легендою на бузині повісили великомученицю Варвару [2: 58], тому з цим деревом пов'язано багато забобонів і табу, наприклад, виготовляти меблі з бузини у Північній Європі, особливо в Данії, було поганим лихим знаком [27: 29]. Цікавим є російський номінант *бесплодная смоковница*, що позначає бездітну жінку. Вираз виник з євангельської легенди про те, що Ісус, побачивши при дорозі смоківницю, підійшов до неї, але не знайшов плодів і вимовив: "Віднині нехай ніхто не споживає твоїх плодів довіку" і вона одразу засохла [19: 535]. В українській мові бездітна жінка порівнюється з пустим деревом (спостерігаємо вихід на семіотичне протиставлення *повний-пустий*): *толку як з дуплистого дерева або ні дров, ні лика* [23: 34], тобто немає з неї жодної користі.

У слов'янському та германському фольклорі широко відомий мотив вінчання під деревом чи навколо нього. Так, наприклад, у слов'ян, якщо батьки не давали згоди на шлюб, наречені йшли до священного дубу, тричі обходили його навколо і шлюб вважався укладеним [25: 210–211]. В англійській мові у формі номінанта *broomstick wedding* 'весілля мітли' засвідчено такий давній звичай укладення цивільного шлюбу, коли молода пара просто перестрибувала через мітлу, що й означало "легітимізацію" їхніх стосунків (*to marry over the broomstick* 'одружуватися навколо мітли', *to jump over the broomstick* 'стрибати навколо мітли'). Лексема *broomstick* має ще одне значення – 'рокитовий кущ', і тоді буквально значення виразу *broomstick wedding* можна розуміти як 'весілля рокитового куща' – відгомін найдавніших язичницьких шлюбів, що бралися біля води, біля священних рокит (пор. рос. *'венчать вокруг ракитового куста'* [28: 180]). В. В. Жайворонок зауважує, що це дерево (рокита – народна назва верби) символізує небезпечне кохання; можливо, не випадково народна поезія відзначає, передусім, такі властивості верби, як близькість до води, зокрема, її розливу, отже горя, розлуки [2: 73]. Уявлення про "роздільні" властивості верби зафіксовані у південно-західній частині Болгарії, де дітей, що народилися в один і той самий місяць називали "одномісячниками". За повір'ям їхні долі вважалися взаємопов'язаними і така спільність була небезпечною у випадку хвороби чи смерті одного з них. Для того, щоб "розвести" чи "розділити" їхню долю між хлопчиками саджали вербу (*верба*), а між дівчатками – горіх (*орех*). Вибір дерева також підлягав принципу граматичного роду дерева і був частиною ритуальної дії [26: 336].

Таким чином, як ілюструє розвідка, реалізація фітонімічного коду шлюбних номінантів зумовлена національною культурою етносу і розкриває специфіку сприйняття і розуміння різними народами одних і тих самих явищ. Процедура встановлення зв'язку вихідного образу фітоніму та семантики звороту передбачає етнологічні, культурологічні розвідки, що визначають побутові та архаїчні уявлення народу, його звичаї, обряди, забобони. Перспективу подальших розвідок вбачаємо в аналізі образів анімалістичного, соматичного, артефактного кодів шлюбних номінантів, що дозволить реконструювати мовну та концептуальну картини світу окремих етноспільнот з достатньою повнотою і точністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Грозовська Н. А. Семантична система найменувань середньонадніпрянських весільних обрядодій у формі множини / Н. А. Грозовська // Вісник Запорізького держ. ун-ту. – Запоріжжя : ЗДУ. – 2001. – № 1. – С. 1–3.
2. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : [словник-довідник] / В. В. Жайворонок. – Київ : "Довіра" 2006. – 703 с.
3. Левченко О. П. Фразеологічна символіка : лінгвокультурологічний аспект : [монографія] / О. П. Левченко. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с.
4. СДЭС – Славянские древности : Этнолингвистический словарь в 5-ти т. / [гл. ред. Н. Толстой]. – М. : Международные отношения, 1995. – Т. 1 : А-Г. – 1995. – 575 с. ; Т. 2 : Д-К (Крошки). – 1995. – 697 с. ; Т. 3 : К (Круг)-П (Перепелка). – 1995. – 699 с.
5. АРССТЛЭ – Англо-русский словарь справочник табузированной лексики и эвфемизмов / [ред.-сост. А. Кудрявцева, Г. Куропаткина]. – М. : Компт, 1993. – 384 с.
6. SFJP – Skorupka S. Słownik frazeologiczny Języka Polskiego / S. Skorupka. – Warszawa : Wiedza Powszechna, 2002. – Т. 1. – 788 s. ; Т. 2. – 905 s.
7. SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého v 8 dílech. – Praha : Academia, 1989. – D. I. – A-G. – 608 s. ; D II. – H-L. – 608 s. ; D. III. – M-O. – 672 s. ; D. IV. – P-Q. – 736 s. ; D. V. – R-S. – 672 s. ; D. VI. – Š-U. – 448 s. ; D. VII. – V-Y. – 448 s. ; D. VII. – Z-Ž. – 608 s.
8. ФС – Ужченко В. Фразеологічний словник східнословобанських і степових говірок Донбасу / В. Ужченко, Д. Ужченко. – Луганськ : "Альма-матер", 2005. – 352 с.
9. Pick. – Pickering D. Dictionary of Superstitions / D. Pickering. – London : Cassel Wellington House. – 294 p.
10. АРФС – Англо-русский фразеологический словарь : в 2-х т. / [авт.-сост. А. В. Кунин]. – М. : Рус. яз., 1984. – Т. 1. – 738 с. ; Т. 2. – С. 739–1264.
11. Голубовская И. Этнические особенности русской, украинской и китайской национально-языковых картин мира : сопоставительный аспект / И. Голубовская // Językowy obraz świata słowian a kultura. – Lublin-Równe, 2010. – С. 15–29.
12. SEP – Dąbrowska A. Słownik eufemizmów polskich / A. Dąbrowska. – Warszawa : PWN, 1998. – 282 s.
13. SČFIv – Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy neslovesné. – Praha : Academia, 1988. – 512 s.

14. Потапенко О. І. Словник символів / [заг. ред. О. І. Потапенка, М. К. Дмитренко]. – К. : Ред. Часопису "Народознавство", 1997. – 156 с.
15. NKPP – Nowa księga przysłów i wyrażen przysłowiowych polskich : w 3 t. / [pod red. J. Krzyżanowskiego]. – Warszawa, 1969–1978. – Т. 3. – 648 s.
16. УПП – Українські приказки, прислів'я і таке інше / [авт.-уклад. М. Номис]. – К. : Либідь, 2004. – 352 с.
17. Українські народні пісні в записах Софії Тобілевич / [упоряд. С. В. Мишанич, М. В. Мишанич]. – К. : Наук. думка, 1982. – 423 с.
18. Ганущак Л. Подільське весілля [Електронний ресурс] / Л. Ганущак. – Режим доступу : www.garbuz.org.ua/Narodni-zvichai/2009-02-05-14-34-14.html.
19. СФСРЯ – Словарь русской фразеологии : историко-этимологический справочник / [сост. А. К. Бирих, В. М. Мокиенко, Л. И. Степанова]. – СПб. : Фолио-пресс, 1998. – 569 с.
20. Шевченко Н. О. Концепт горох у фразеології, його етнокультурна інтерпретація / Н. О. Шевченко // Лінгвістика : Зб. наук. праць. – Луганськ : "Альма-матер", 2006. – № 4 (10). – С. 123–131.
21. НТСУМ – Новий тлумачний словник української мови / [уклад. В. Яременко, О. Сліпущко]. – [2-ге вид., випр.]. – К. : Аконт, 2007. – Т. 1. – 926 с.
22. Ном. – Українські приказки, прислів'я і таке інше / [авт.-уклад. Номис]. – К. : Либідь, 2004. – 352 с.
23. ФСМ – Фразеологічний словник української мови / [авт.-уклад. В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко]. – К. : Освіта, 1998. – 224 с.
24. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : [навч. посіб.] / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Знання, 2007. – 494 с.
25. Русская мифология. Энциклопедия. – М. : Эксмо ; СПб. : Мидгард, 2007. – 208 с.
26. Толстой Н. И. "Мужские" и "женские" деревья и дни в славянских народных представлениях // Язык и народная культура. Очерки по славянской мифологии и этнолингвистике. – М. : Индрик, 1995. – 333 с.
27. Трессидер Дж. Словарь символов / Дж. Трессидер ; [пер. с англ. С. Палько]. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 1999. – 29 с.
28. Словарь русской фразеологии : историко-этимологический справочник / [сост. А. К. Бирих, В. М. Мокиенко, Л. И. Степанова]. – СПб. : Фолио-пресс, 1998. – 180 с.

Матеріал надійшов до редакції 18.04. 2011 р.

Harlai O. V. Брачные номинанты сквозь призму фитонимического кода культуры.

В статье рассматриваются брачные номинанты с фитонимическим компонентом на материале разноструктурных языков. Реконструкция отдельных фитонимических образов (растений и деревьев), которые легли в основу брачных номинантов, позволяет моделировать языковую и концептуальную картины мира отдельного этно-лингво сообщества с определенной полнотой и точностью.

Harlai O. V. Matrimonial Naming Units in the Retrospect of the Phytonymical Culture Code.

The article deals with the matrimonial naming units with the phytonymical components on the materials of the languages of different structure. The reconstruction of the separate phytonymical images (plants and trees), that provide the basis for the matrimonial naming units, allows modeling the language and conceptual pictures of the world of the certain ethnical lingual society with the certain completeness and accuracy.